

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASININ NAZİRLƏR KABİNETİ

Q Ə R A R

Naxçıvan Muxtar Respublikasında arıçılıqla bağlı bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq edilməsi haqqında

«Azərbaycan Respublikasında arıçılıqla bağlı bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 5 avqust tarixli 116 nömrəli qərarının icrasını təmin etmək məqsədi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. «Həvəskar və peşəkar arıçılıqla məşğul olma Qaydası», «Arıxanalara baytarlıq-sanitariya pasportunun (şəhadətnaməsinin) verilmə Qaydası və Forması», «Bal arısı cinslərinin və populyasiyalarının rayonlaşdırılması Qaydası», «Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanalarının yaradılması Qaydası», «Arıçılıq təsərrüfatlarının uçotu Qaydası», «Arıçılığa dair statistik məlumatların tərtibi və təqdim edilməsi Qaydası və Forması», «Arı ailəsinin standart gücünün müəyyən edilməsi Qaydası», «Rayonlaşdırılmamış arı cinslərinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisinə gətirilməsi Qaydası» və «Arı xəstəliklərinin müalicəsində istifadə edilən dərman vasitələrinin Siyahısı» təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Dövlət Statistika Komitəsi və Dövlət Baytarlıq Xidməti bu qərardan irəli gələn məsələləri həll etsinlər.

3. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının

Baş naziri:

Ə.Baxşiyev

13 avqust 2009-cu il

№ 57

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Həvəskar və peşəkar arıçılıqla məşğul olma QAYDASI

1. Ümumi müddəa

Bu Qayda «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanının 1.4-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə hazırlanmışdır, həvəskar və peşəkar arıçılıqla məşğul olma qaydasını müəyyən edir.

2. Həvəskar arıçılıqla məşğul olma

2.1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları, hüquqi və fiziki şəxsləri, əcnəbilər, vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər həvəskar və peşəkar arıçılıqla məşğul ola bilərlər.

2.2. Əsas iş yerindən əlavə, məşğuliyyət kimi özəl təsərrüfatında standart gücə uyğun arıxanası olan şəxslər həvəskar arıçılardır.

2.3. Həvəskar arıçılar arıçılıqla əlaqədar bilikləri, qulluq və saxlama qaydalarını onlar üçün təşkil edilmiş kurslarda, peşəkar arıçılardan, bu sahəyə aid ədəbiyyatdan və təlimatlardan öyrənirlər.

2.4. Həvəskar arıçı «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununda göstərilən tələblərə ciddi əməl edir.

2.5. Həvəskar arıçılıq təsərrüfatlarına baytarlıq (baytarlıq sanitariya) pasportu (şəhadətnaməsi) verilir.

3. Peşəkar arıçılıqla məşğul olma

3.1. Peşəkar arıçılara arıçılıq sahəsində kursları, ali, orta və peşə məktəblərini bitirən, standart gücə uyğun arı ailəsi saxlayan fiziki və hüquqi şəxslər daxildir.

3.2. Peşəkar arıçı arıxanada damazlıq-seleksiya işlərini aparır, bu sahəyə elmin nailiyyətlərini və qabaqcıl təcrübəni tətbiq edir, damazlıq işini yaxşılaşdırmaq məqsədilə ana arıları və arı ailələri yetişdirib satır.

3.3. Yüzdən artıq arı ailəsi olan, mövcud yerli standartlara cavab verən, 100 faiz arı genofonduna uyğun təmizlikdə yetişdirilən, arıxanada arı ailəsinin 40 faizi yüksək bonitirə sinfinə aid olan və hər arı ailəsindən 15-20 kq bal alan təsərrüfatlar peşəkar arıçının arıxanası hesab edilir.

3.4. «Azərbaycan Respublikasında damazlıqla bağlı bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2008-ci il 31 iyul tarixli 175 nömrəli qərarına əsasən özəl damazlıq işi ilə məşğul olan peşəkar arıçının arıxanası standart gücə malik arı ailələrindən ibarət olduğu təqdirdə, dövlət reyestrinə daxil edilir və onlara Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin şəhadətnaməsi verilir.

3.5. Bütün peşəkar arıçılıqla məşğul olan təsərrüfatlara baytarlıq-sanitariya pasportu (şəhadətnaməsi) verilir.

3.6. Peşəkar arıçının təsərrüfatı əmtəəlik arıçılıq məhsulları istehsal edir, onun satışı ilə məşğul olur, yarmarkalarda və sərgilərdə iştirak edir.

3.7. Peşəkar arıçının damazlıq təsərrüfatı, əsasən, yüksək məhsuldar ana arılarının və ailələrinin yetişdirilməsi, reproduksiya edilməsi və təkrar istehsalı ilə məşğul olur.

3.8. Peşəkar arıçılıq təsərrüfatları arıçılığa dair normativ sənədlərin tələblərinə, baytarlıq (baytarlıq-sanitariya) qaydalarına riayət edilməsi, arıçılıq sahəsində dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi üçün zəruri şərait yaratmaq və nəzarət orqanının verdiyi göstərişləri icra etmək, aidiyyəti üzrə statistik məlumatları (sənədləri) təqdim etmək vəzifələrini və digər tələbləri yerinə yetirirlər.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Arıxanalara baytarlıq-sanitariya pasportunun (**şəhadətnaməsinin**) verilmə Qaydası və Forması

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qayda «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanınının 1.5-ci bəndinə əsasən hazırlanmışdır və arıxanalara baytarlıq-sanitariya pasportunun (**şəhadətnaməsinin**) (bundan sonra pasport (**şəhadətnamə**)) verilmə qaydasını və formasını müəyyən edir.

1.2. Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, uçota alınmış arıxanalarda müalicə-profilaktika tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə arıxanalara baytarlıq-sanitariya pasportu (**şəhadətnaməsi**) verilir.

1.3 Pasport (**şəhadətnamə**) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Baytarlıq Xidməti və onun yerli orqanları tərəfindən verilir.

2. Arıxanalara baytarlıq-sanitariya pasportunun (**şəhadətnaməsinin**) verilməsi qaydası

2.1. Pasport (**şəhadətnamə**) almaq üçün hüquqi və ya fiziki şəxslər (bundan sonra - **ərizəçi**) müvafiq dövlət baytarlıq orqanına **ərizə** ilə müraciət edirlər.

Ərizədə aşağıdakılar öz əksini tapmalıdır:

hüquqi şəxslər üçün - hüquqi şəxsin adı, hüquqi ünvanı;

fiziki şəxslər üçün - soyadı, adı, atasının adı, **şəxsiyyəti** təsdiq edən vəsiqə haqqında məlumatlar (seriya, nömrə, nə vaxt və kim tərəfindən verilmişdir, ünvanı).

Ərizə ilə birlikdə aşağıdakı sənədlər təqdim olunmalıdır:

- arıçılıq təsərrüfatları barədə məlumat;
- arı ailələrinin miqdarı (hər növ üzrə) barədə məlumat;
- arıçılıq təsərrüfatlarının uçota alınması barədə bildiriş;
- arıçılıq təsərrüfatlarının yerləşdiyi yer barədə məlumat.

2.2. **Ərizəçidən** bu Qaydada nəzərdə tutulmayan sənədlərin tələb olunmasına yol verilmir.

2.3. Pasport (şəhadətnamə) aşağıdakı hallarda verilir:

2.3.1. bu Qaydanın 2.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş sənədlər təqdim edildikdə;

2.3.2. müvafiq dövlət baytarlıq orqanı tərəfindən qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada arıxanaya baxış keçirildikdən sonra.

2.4. Arıçılıq təsərrüfatlarına pasport (şəhadətnamə) almaq üçün təqdim edilən sənədlər pasport (şəhadətnamə) verən orqan tərəfindən qəbul edilir, qeydə alınır. Ərizə daxil olduğu gündən 10 gün müddətində arıxanaya baxış keçirildikdən sonra çatışmazlıqlar və ya imtina üçün əsas olmadıqda, pasport (şəhadətnamə) həmin gün verilir.

2.5. Pasport (şəhadətnamə) bu Qaydanın əlavəsində göstərilən Formaya uyğun tərtib edilir və kötüyü qaytanlanmış jurnalda qeyd edilməklə saxlanılır.

2.6. Pasportda (şəhadətnamədə) dəyişiklik və düzəlişlərin aparılmasına yol verilmir.

2.7. Arıçılıq təsərrüfatının rəhbəri ona verilmiş pasportdan (şəhadətnamədən) yalnız özü istifadə edə bilər.

2.8. Pasport (şəhadətnamə) müvafiq blanklarda tərtib edilir. Bu pasport (şəhadətnamə) onu verən orqanın rəhbəri və ya onun həvalə etdiyi vəzifəli şəxs tərəfindən imzalanır və imza həmin orqanın möhürü ilə təsdiq edilir.

2.9. Pasportda (şəhadətnamədə) arıçılıq təsərrüfatının rəhbərinin imzası olur.

2.10. Pasport (şəhadətnamə) Azərbaycan dilində tərtib edilir.

2.11. Pasport (şəhadətnamə) və ya onun surəti müxtəlif xətlə, rənglə və şriftlə yazıldıqda, düzəliş edildikdə, möhürsüz olduqda, yaxud möhür aydın oxunmadıqda, sənədi imzalayan mütəxəssisin vəzifəsi və soyadı, adı, atasının adı, imzası qeyd edilmədikdə və sənədin verilmə tarixi, həmçinin tələb olunan digər məlumatlar göstərilmədikdə, etibarsız sayılır.

2.12. Pasportun (şəhadətnamənin) verilməsindən imtina edildikdə, bu barədə ərizəçiyə imtinanın səbəbləri göstərilməklə, 3 (üç) iş günü müddətində yazılı məlumat verilir.

2.13. Pasportun (şəhadətnamənin) verilməsindən imtina barədə qərardan qanunvericiliyə uyğun olaraq, aidiyyəti dövlət orqanına və ya məhkəməyə şikayət verilə bilər.

2.14. Hüquqi şəxs ləğv edildikdə, həmin şəxsə verilən müvafiq pasport (şəhadətnamə) öz hüquqi qüvvəsini itirir.

Vəfat etmiş fiziki şəxsin adına verilən pasport (şəhadətnamə)

onun varisləri üçün həmin sənədlərdə göstərilən müddət və şərtlərlə öz qüvvəsini saxlayır.

2.15. Hüquqi şəxs yenidən təşkil edildikdə, onun adı və fiziki şəxsin şəxsiyyət sənədinə dair məlumatlar (seriya, nömrə, kim tərəfindən və nə vaxt verilmişdir, ünvanı) dəyişdikdə, yaxud pasport (şəhadətnamə) itirildikdə, ərizəçi 10 (on) gün müddətində pasportun (şəhadətnamənin) bu Qaydaya uyğun yenidən rəsmiləşdirilməsi üçün ərizə təqdim etməlidir.

2.16. Pasport (şəhadətnamə) yenidən rəsmiləşdirildiyi müddətdə ərizəçi öz fəaliyyətini əvvəlki pasport (şəhadətnamə) əsasında, pasport (şəhadətnamə) itirildikdə isə müvafiq dövlət orqanlarının verdiyi dublikat əsasında həyata keçirir.

2.17. Pasport (şəhadətnamə) və ya onun dublikatı müvafiq dövlət orqanının rəhbəri və ya onun həvalə etdiyi vəzifəli şəxs tərəfindən imzalanır və imza həmin orqanın möhürü ilə təsdiq edilir.

2.18. Pasportu (şəhadətnaməni) verən dövlət orqanı verdiyi, qeydə aldığı və ləğv etdiyi pasportun (şəhadətnamənin) bu məqsəd üçün nəzərdə tutulmuş jurnalda qeydiyyatını aparır. Jurnalda pasportun (şəhadətnamənin) nömrəsi, müddəti, fiziki və hüquqi şəxsin soyadı, adı və atasının adı, ünvanı, baxışın tarixi, arı ailələrinin miqdarı, arıxananın sanitar vəziyyətinin qiymətləndirilməsi, onun epizootik vəziyyəti və tövsiyə olunan baytarlıq tədbirləri qeyd edilir.

2.19. Arıçılıq təsərrüfatı ləğv edildikdə pasport (şəhadətnamə) müvafiq dövlət baytarlıq idarəsinə qaytarılır.

3. Arıxanalara verilən baytarlıq - sanitariya pasportunun (şəhadətnaməsinin) ləğv edilməsi

3.1. Arıxanalara verilən pasport (şəhadətnamə) aşağıdakı hallarda ləğv edilir:

3.1.1. pasport (şəhadətnamə) sahibi tərəfindən müvafiq ərizə təqdim edildikdə;

3.1.2. pasport (şəhadətnamə) sahibi tərəfindən bu Qaydanın tələblərinə əməl edilmədikdə;

3.1.3. pasportun (şəhadətnamənin) verilməsi üçün təqdim edilən sənədlərdə qeyri-dürüst və təhrif olunmuş məlumat aşkar edildikdə;

3.1.4. arıçılıq təsərrüfatlarının məhsulları təhlükəsizlik və keyfiyyət normalarına uyğun olmadıqda və bunun nəticəsində

insanların həyat və sağlamlığına təhlükə törədə biləcək hallar aşkar edildikdə;

3.1.5. ölkə ərazisində epizootik vəziyyət dəyişdikdə;

3.1.6. məhkəmənin müvafiq qərarı olduqda;

3.1.7. hüquqi şəxs ləğv edildikdə.

3.2. Pasport (şəhadətnamə) verən müvafiq dövlət baytarlıq orqanı pasportun (şəhadətnamənin) ləğv edilməsi haqqında qərar qəbul etdiyi andan 3 (üç) gün müddətində pasportun (şəhadətnamənin) sahibinə yazılı məlumat göndərir.

"Arıxanalara baytarlıq - sanitariya pasportunun
(şəhadətnaməsinin) verilmə Qaydası və Forması"na
əlavə

BAYTARLIQ - SANİTARIYA
PASPORTUNUN (ŞƏHADƏTNAMƏSİNİN) FORMASI

Pasport (şəhadətnamə) № _____

Mən, aşağıda imza edən baytar həkimi, həmin baytarlıq
şəhadətnaməsini vermişəm.

_____
(təsərrüfatın adı, sahibkarın soyadı, adı və atasının adı)

ona görə ki, ona məxsus arıxanada _____ miqdarda arı ailəsi
_____ yerləşir

_____
(yerin adı, ünvanı)

Baytarlıq tədbirlərinin aparılması həvalə edilir _____

_____
(baytar mütəxəssisinin soyadı, adı və atasının adı)

Verilmə tarixi «_____» _____ 20 il

Rayonun baş baytar həkimi

_____
(soyadı, adı və atasının adı)

M.Y.

Arıçılıq təsərrüfatının rəhbəri _____

_____
(soyadı, adı və atasının adı, imza)

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Bal arısı cinslərinin və populyasiyalarının rayonlaşdırılması Qaydası

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qayda «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanınının 1.6-cı bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə hazırlanmışdır və bal arısı cinslərinin və populyasiyalarının rayonlaşdırılması qaydasını müəyyən edir.

1.2. Naxçıvan Muxtar Respublikasında yerli bal arısı genofonduna Sarı Qafqaz arı cinsinin Naxçıvan populyasiyası daxildir.

2. Bal arısı cinslərinin və populyasiyalarının rayonlaşdırılması

2.1. Arıçılıqda damazlıq işini düzgün təşkil etmək və onun məhsuldarlığını artırmaq, bal arısı cinslərinin və populyasiyalarının genofondunun qorunub saxlanılmasını, təkmilləşdirilməsini, onların çoxaldılmasını və istifadəsinin yaxşılaşdırılmasını təmin etmək üçün bal arısı cinsləri və populyasiyaları rayonlaşdırılır, onların ayrılıqda uçotu aparılır.

2.2. Bal arısı cinslərini və onların populyasiyalarını müxtəlif mövsümlərdə illik nektar gəliri və su mənbələri ilə fasiləsiz təmin etmək məqsədilə onların muxtar respublikanın aran, dağətəyi və dağlıq bölgələrinə il ərzində 4-5 dəfə köçürülməsi nəzərə alınaraq, rayonlaşdırılması təmin edilməlidir.

2.3. Təbii coğrafi iqlim şəraitinə uyğunlaşması və xəstəliklərə dözümlülüyü, eyni zamanda bitki örtüyünə olan tələbatı nəzərə alınaraq, arı ailələrini köçürmək məqsədilə bal arısı cinsləri və populyasiyaları aşağıdakı kimi rayonlaşdırılmalıdır:

Bal arısı cinslərinin adı	Bal arısı cinslərinin populyasiyaları	Rayonların adları	Köçürülən ərazilər
Sarı Qafqaz	Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası	Naxçıvan Muxtar Respublikasının dağlıq, orta dağlıq və düzənlik əraziləri: Ordubad, Şahbuz, Sədərək, Babək, Culfa və Kəngərli

2.4. Arıçılıq subyektləri (həvəskar arıçılıqla məşğul olan subyektlər istisna olmaqla) arı cinslərinin və onların populyasiyalarının rayonlaşdırılması prinsiplərinə riayət etməyə borcludurlar.

2.5. Bir rayonda bu Qaydanın 2.3-cü bəndində qeyd olunan arı cinsləri və onların populyasiyalarından başqa, digər cinslərin yetişdirilməsinə və saxlanılmasına yol verilmir.

2.6. Yerli arı genofondunun mühafizəsi və arı xəstəliklərinin yayılmasının qarşısının alınması üçün Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin razılığı olmadan bal arısının muxtar respublikanın ərazisinə kənardan gətirilməsi və muxtar respublikanın ərazisindən çıxarılması qadağandır.

2.7. Nəticələrindən asılı olaraq arıçılıq sahəsində tövsiyələrin verilməsi məqsədilə dünyada geniş yayılmış yüksək məhsuldar bal arısı cinslərinin yerli şəraitə uyğunlaşdırılması və onların rayonlaşdırılması üzrə elmi tədqiqat və sınaq tədbirlərinin həyata keçirilməsi Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin razılığı və nəzarəti altında elmi tədqiqat təşkilatları tərəfindən aparılır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanalarının yaradılması Qaydası

1. Ümumi müddəa

Bu Qayda «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanının 1.7-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə hazırlanmışdır və arıçılıq sahəsində dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanalarının yaradılması qaydasını müəyyən edir.

2. Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanalarının təşkili

2.1. Yerli arı genofondunun qorunub saxlanması, təkmilləşdirilməsi, yaxşılaşdırılması, ölkə arıçılığının təmiz cinsli, yüksək məhsuldar arı ailələrinə və ana arıya olan tələbatının ödənilməsi məqsədilə dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanaları yaradılır.

2.2. Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanaları Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin təqdimatına əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə yaradılır.

2.3. Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanaları dövlətin mülkiyyətində saxlanılır və onların maliyyə təminatı fəaliyyətlərindən əldə olunan vəsaitlər, kreditlər, qrantlar, hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən verilən ianələr və qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər mənbələr hesabına formalaşır.

2.4. Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) reproduktiv arıxanalarında 500-dən artıq arı ailəsi olmalıdır.

2.5. Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanalarının hər birinə çəmən-otlaq sahəsi təhkim olunur. Arıxana su mənbəyi olan dağlıq, dağətəyi və aran ərazilərində yaradılır.

3. Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanalarının vəzifələri

3.1. Seleksiya-damazlıq proqramlarının həyata keçirilməsində iştirak edən arıçılıq subyektləri proqramda əks olunan tədbirlərin yerinə yetirilməsinə borcludurlar.

3.2. Ana və erkək arıların, arı ailələrinin bonitirəsi, bal arısı cinslərinin və populyasiyalarının aprobasiyası, təsdiq edilməsi, patentləşdirilməsi və istifadəsi «Seleksiya nailiyyətləri haqqında» və «Damazlıq heyvandarlıq haqqında» Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun həyata keçirilir.

3.3. Naxçıvan Muxtar Respublikasında yetişdirilən arı cinsləri və populyasiyalarının seleksiya qruplarına və damazlıq özəklərinə mənsub arı ailələrinin satış məqsədilə ixracı qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada tənzimlənir.

3.4. Dövlət seleksiya-damazlıq (genofond) arıxanaları:

3.4.1. dünyada geniş yayılmış yüksək məhsuldar bal arısı cinslərinin və onların populyasiyalarının yerli şəraitə uyğunlaşmasını, yerli arı cinslərinin və populyasiyalarının genofondunun yaxşılaşdırılmasında onlardan istifadə edilməsini və rayonlaşdırılmasını sınaqdan keçirir, təcrübələr aparır, nəticəsi barədə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə vaxtaşırı məlumat verir, digər təsərrüfatlara seleksiya-damazlıq işləri sahəsində tövsiyələr verir;

3.4.2. yüksək məhsuldarlıq qabiliyyətinin gələcək nəsələ ötürülməsini təmin edən, xəstəliyə dözümlü, yerli şəraitə uyğunlaşan və az beçə verən damazlıq arı ailələrinin yetişdirilməsini təmin edir;

3.4.3. arıxanada arı ailələrinin miqdarını ildən-ilə genişləndirir, onların məhsuldarlığını yüksəldir və ekoloji cəhətdən keyfiyyətli arıçılıq məhsulları istehsalını artırır, arıçılığı geniş təbliğ edir, elmin nailiyyətlərinin və mütərəqqi texnologiyaların tətbiqinə nail olur;

3.4.4. arıçılığa dair beynəlxalq sərgilərdə, yarmarkalarda, konfrans və simpoziumlarda iştirak edir;

3.4.5. bölgədə yerləşən əmtəəlik arıxananın rəhbərlərinin, mütəxəssislərinin, habelə digər işçilərin vaxtaşırı seminar-müşavirəsini keçirir, seleksiya-damazlıq sahəsi üzrə mütəxəssis kadrların yetişdirilib hazırlanmasında, təkmilləşdirilməsində iştirak edir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Arıçılıq təsərrüfatlarının uçotu Qaydası

1. Bu Qayda «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanının 1.9-cu bəndinə əsasən hazırlanmışdır və arıçılıq təsərrüfatlarının uçotu qaydasını müəyyən edir.

2. Arıçılıq təsərrüfatlarının uçota alınması statistik məlumatların hazırlanmasına, planlaşdırmanın dəqiq aparılmasına, arıxanaların köçürülməsinə nəzarət edilməsinə, baytarlıq-sanitariya tədbirlərinin həyata keçirilməsinə, arıxanaların sığortalanmasına, kənd təsərrüfatı bitkilərinin zərərvericiləri ilə mübarizə apararkən arıçılara məlumat verilməsinə, entomofil kənd təsərrüfatı bitkilərinin tozlanması işinin yaxşılaşdırılmasına xidmət edir.

3. Arıçılıq təsərrüfatlarının uçotunu müvafiq ərazilər üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Baytarlıq Xidmətinin müvafiq yerli qurumları (bundan sonra - yerli qurum) həyata keçirir.

Arıçılıq təsərrüfatının rəhbəri uçota durmaq üçün müvafiq ərazi üzrə yerli quruma ərizə ilə müraciət etməlidir. Ərizədə arıçılıq təsərrüfatının rəhbərinin soyadı, adı, atasının adı, yaşayış yeri və arıçılıq təsərrüfatının yerləşdiyi, yaz-yay və payız aylarında köçürüldüyü ərazilərin adları, arı ailələrinin sayı, onların orta məhsuldarlığı, təsərrüfatın sağlamlığı barədə baytar həkiminin arayışı və aparılan baytarlıq tədbirləri barədə məlumatlar göstərilməlidir. Arıçılıq təsərrüfatının rəhbərinin şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin surəti ərizəyə əlavə edilməlidir.

4. Arıçılıq təsərrüfatlarının uçotunu aparan yerli qurum ərizəyə 2 gündən gec olmayaraq baxmalıdır. Uçotu aparan yerli qurum bu müddət ərzində təsərrüfatın uçota götürülməsi barədə onun rəhbərinə bildiriş verir.

5. Arıçılıq təsərrüfatlarının rəhbəri dəyişdikdə, təsərrüfatın yeni rəhbəri bu barədə onun uçotunu aparan yerli quruma 3 gün müddətində yazılı məlumat verməlidir.

6. Arıçılıq təsərrüfatlarının uçotunun aparılması üçün statistika orqanları tərəfindən təsdiq edilmiş formaya uyğun yerli qurum bu məqsəd üçün uçot kitabı tərtib edir. Uçot kitabında arıçılığa dair məlumatlar qeyd edilir.

7. Arıçılıq təsərrüfatları ləğv edildikdə, həmçinin arı ailələri özgəninkiləşdirildikdə və hər hansı təbii fəlakət və xəstəliklər nəticəsində məhv olduqda 5 gün müddətində yerli quruma məlumat verilir və uçot kitabında müvafiq qeydlər aparılır.

8. Hər bir yerli qurum uçota aldığı arıçılıq təsərrüfatları barədə məlumatları Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Baytarlıq Xidmətinə təqdim edir.

9. Arıçılıq təsərrüfatlarının uçotunu aparan müvafiq yerli qurum hər rübdən sonrakı ayın 10-dək uçota götürülmüş təsərrüfatlar barədə müvafiq ərazi statistika orqanına məlumat verməlidir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Arıçılığa dair statistik məlumatların tərtibi və təqdim edilməsi Qaydası və Forması

1. Ümumi müddəa

Bu Qayda və Forma «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanınının 1.10-cu bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə hazırlanmışdır və arıçılıq təsərrüfatlarında statistik məlumatların tərtibi və təqdim edilməsi qaydasını, onun formasını və ona daxil edilən göstəriciləri müəyyən edir.

2. Arıçılıq təsərrüfatlarında statistik məlumatların tərtibi və təqdim edilməsi

2.1. Arıçılıq təsərrüfatları tərəfindən hazırlanan ilkin məlumatlar (arı ailələrinin sayı, arıların cinsi, məhsuldarlığı, məhsul istehsalı və s.) onun fəaliyyətini əks etdirən əsas sənəddir.

2.2. Arıçılıq təsərrüfatları arıxananın daimi yerləşdiyi ərazidəki müvafiq dövlət orqanlarına qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məlumatlar təqdim etməlidirlər.

2.3. Hər il yanvarın 1-i vəziyyətinə mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, arıçılıq təsərrüfatları, həvəskar və peşəkar arıçılıqla məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslər Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin müəyyən etdiyi Forma əsasında (əlavə olunur) statistika orqanlarına hesabat təqdim edirlər.

2.4. Həvəskar arıçılıqla məşğul olan təsərrüfatlar haqqında məlumatlar Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin apardığı seçmə müayinə üsulu ilə ildə bir dəfə toplanır.

2.5. Statistik Hesabat Formasında arıçılıq təsərrüfatı üzrə aşağıdakı məlumatlar olmalıdır:

- rayonun adı;
- kənd inzibati ərazi vahidi;
- kəndin (qəsəbənin) adı;
- təsərrüfatın mülkiyyət forması;
- təsərrüfat rəhbərinin soyadı və adı, onun ünvanı və telefon nömrəsi;

- arı cinsinin adı;
- arı cinsinin populyasiyasının adı;
- arı ailələrinin və ana arıların sayı;
- yeni alınmış arı ailələrinin sayı;
- il ərzində xəstəlikdən məhv olmuş arı ailələrinin sayı;
- bal istehsalı (kq);
- mum istehsalı (kq);
- vərəmum istehsalı (kq);
- arı südü (qr);
- çiçək tozu (kq);
- güləm istehsalı (kq);

2.6. Hər il yanvarın 1-i vəziyyətinə olan arıçılıq təsərrüfatlarının (payız baxışı zamanı əldə edilmiş göstəricilər əsasında) məlumatlarını rayon və şəhər statistika idarələri Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinə təqdim edirlər.

"Arıçılığa dair statistik məlumatların tərtibi və təqdim edilməsi Qaydası və Forması"na

əlavə

ARIÇILIĞA DAİR STATİSTİK HESABAT FORMASI

1. Rayonun adı
2. Ərazi vahidi
3. Kəndin (qəsəbənin) adı
4. Mülkiyyət növü
5. Arı cinsinin adı
6. Arı cinsinin populyasiyasının adı
7. Arı ailələrinin və ana arıların sayı
8. Yeni alınmış arı ailələrinin sayı
9. İl ərzində xəstəlikdən məhv olmuş arı ailələrinin sayı

Göstəricilər	Ölçü vahidi	Sətrin kodu	İlin əvvəlinə qalıq	İl ərzində cəmi istehsal (arı yemi üçün saxlanılan balı daxil etməklə)	Onlardan satılmışdır (ilin əvvəlinə qalıq daxil olmaqla)		İlin axırına qalıq (kq)
					miqdar (kq)	dəyəri (manat)	
A		B	1	2	3	4	5
Bal	kq	01					
Mum	kq	02					
Vərəmum	kq	03					
Arı zəhəri	q	04					
Arı südü	q	05					
Çiçək tozu	kq	06					
Güləm	kq	07					

Təsərrüfat rəhbərinin soyadı və adı _____

Ünvanı, telefon nömrəsi _____

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Arı ailəsinin standart gücünün müəyyən edilməsi QAYDASI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qayda «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanının 1.11-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və arı ailəsinin standart gücünü müəyyən edir.

1.2. Bal arılarının məhsuldarlığı, arı ailəsinin inkişafının artım sürəti, erkən yazda yaşlı arıların yeniləri ilə əvəz olunma müddətinin qısa olması və xəstəliklərə dözümlülüyü ailədə olan arıların miqdarından asılı olduğundan, arı ailələrinin standart gücü müəyyən edilir.

2. Arı ailəsinin standart gücünün müəyyən edilməsi

2.1. Arı ailələrinin sayının uçotu onların standart gücü nəzərə alınmaqla aparılır.

2.2. Arı ailələrinin müxtəlif mövsümlər üzrə standart gücü aşağıdakı göstəricilər əsasında müəyyən edilir:

- payız dövründə, arı ailələri qışlamaya qoyulduqda, pətəkdə 2,5- 2,8 kq və ya 25-28 min arı, 20-25 kq ehtiyat qış yemi və iki yaşdan çox olmayan ana arı olduqda;

- erkən yaz dövründə, arı ailələri qışlamadan çıxdıqda, pətəkdə 1,5-2 kq və ya 15-20 min arı və 5-8 kq ehtiyat bal olduqda;

- yayda, əsas nektar yığımı dövründə pətəkdə 3-3,5 kq və ya 30-35 min arı olduqda.

2.3. Arı ailələri yuxarıda müəyyən edilmiş standart gücə malik olduqda, normal arı ailəsi hesab olunur.

2.4. Arı ailələrinin sayının uçotu onların standart gücü nəzərə alınmaqla, Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Baytarlıq Xidmətinin müvafiq yerli qurumları ilə birlikdə arıçılıq təsərrüfatları tərəfindən aparılır.

2.5. Standart gücə uyğun gəlməyən zəif arı ailələrinin uçotu aparılarkən, onlar köməkçi arı ailəsi kimi qeyd olunur. Ailədə azı 1-1,2 kq və ya 10-12 min arı və 3-5 kq ehtiyat bal olduqda, həmin arı ailəsi köməkçi arı ailəsi hesab olunur.

2.6. Əsas nektar yığımı dövründə köməkçi arı ailələrinin bal toplama qabiliyyətinin zəif olmasını nəzərə alaraq, bal məhsuldarlığını artırmaq məqsədilə 2 və ya 3 köməkçi arı ailəsi birləşdirilərək, standart gücə çatdırıla bilər.

2.7. Peşəkar arıçılıqla məşğul olunan arıxanalarda arı ailələrinin standart gücü nəzərə alınmaqla, bu məqsəd üçün tərtib olunmuş jurnalda qeydlər aparılır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Rayonlaşdırılmamış arı cinslərinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisinə gətirilməsi

Qaydası

1. Bu Qayda «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanının 1.14-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə hazırlanmışdır və rayonlaşdırılmamış arı cinslərinin muxtar respublikanın ərazisinə gətirilməsini tənzimləyir.

2. Arıçılıq subyektləri muxtar respublikaya rayonlaşdırılmamış arı cinsləri gətirməmişdən əvvəl Naxçıvan Muxtar Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə ərizə ilə müraciət edir və ərizədə arı cinsinin gətirilməsinin məqsəd və səbəblərini göstərir. Ərizəyə həmin arı cinsinin məhsuldarlığını və bioloji xüsusiyyətlərini əks etdirən məlumatlar əlavə olunur. Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin icazəsindən sonra, xarici ölkələrdən muxtar respublikaya arı cinsləri idxal edilə bilər.

3. Arı ailələrində keçici arı xəstəlikləri olan ölkələrdən arı cinslərinin və onların populyasiyalarının gətirilməsinə yol verilmir.

4. Rayonlaşdırılmamış arı cinslərinin və onların populyasiyalarının idxalından əvvəl Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Baytarlıq Xidmətinin tələblərinə uyğun olaraq qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş sənədlər təqdim olunur.

5. Naxçıvan Muxtar Respublikasına xarici ölkələrdən rayonlaşdırılmamış arı cinsləri və onların populyasiyaları Elmi-Tədqiqat Baytarlıq Mərkəzi, Milli Elmlər Akademiyasının Naxçıvan Bölməsinin müvafiq institutları və müqavilə əsasında layihələrin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar digər müvafiq təşkilatlar tərəfindən elmi tədqiqatlar aparmaq və onları sınaqdan keçirmək məqsədilə gətirilə bilər.

6. Muxtar respublikaya idxal olunmuş arı cinsləri, onların ailələri dövlət damazlıq və baytarlıq qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq, yerli arıxanalardan təcrid olunmuş formada saxlanılır.

7. Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin icazəsi ilə xaricdən gətirilmiş, elmi tədqiqat

sınaqlarından keçmiş və muxtar respublikanın təbii-iqlim şəraitinə uyğunlaşmış arı cinslərinin üzərində damazlıq-seleksiya işləri aparılır.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il
13 avqust tarixli 57 nömrəli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

Arı xəstəliklərinin müalicəsində istifadə edilən dərman vasitələrinin Siyahısı

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Siyahı «Arıçılıq haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 14 aprel tarixli 82 nömrəli Fərmanının 1.16-cı bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və arı xəstəliklərinin müalicəsində istifadə edilən dərman vasitələrinin siyahısını əhatə edir.

1.2. Arı xəstəliklərinin müalicəsində istifadə edilən dərman vasitələrinin siyahısına aşağıdakılar daxildir:

1. Akarasan
2. Amipil
3. Amipol
4. Apiask
5. Apilinol
6. Apistin
7. Apiprotekt
8. Apitak
9. Apifit
10. Arı poliviti
11. Askozol
12. Askonzal
13. Askool
14. Askopol
15. Askosan
16. Askosin
17. Askostat
18. Baktopol
19. Bivar
20. Bivarool
21. Biovetin
22. Biomitsin
23. Bipin
24. Varroaset

25. Varroatin
26. Varroabraulin
27. Varroapol
28. Varrool
29. Vetsan
30. Qarışqa turşusu
- 31 . Quzuqulağı turşusu
32. Güveset
33. Dikobin
34. Dilabik
35. Endonukliaza
36. Enteroseptol
37. Endoqliyukin
38. Eritromitsin
39. Etildixlorbenzilat
40. Efırsulfonad
41. Yantrin
42. Yodoxlorin
43. Kanvil
44. Kanamitsin
45. Keltan
46. Kiresidin
47. Klotrin
48. Kovitsan
49. Levomisetin
50. Mentol
51. Metilsalisilat
52. Mikosan
53. Monomitsin
54. Muravinka
55. Naftalin
56. Neomitsin
57. Nistatin
58. Novarsenol
59. Nozedin
60. Nozemat
61. Nozematol
62. Norsulfazol natri
63. Oksivit
64. Oksitetrasiklin
65. Paqp
66. Polizin

67. Polisan
68. Polisot
69. Kas-81 preparatı
70. Pçelka
71. Rahəb-1
72. Rahəb-2
73. Ribonukleaza
74. Sanazin
75. Sintomitsin
76. Stimovit
77. Streptomitsin
78. Natrium sulsimit
79. Sulfadimezin
80. Sulfantrol
81. Sulfapridin
82. Sūd turşusu
83. Tanıs
84. Teda
85. Tedion
86. Tetrasiklin
87. Timol
88. Unisan
89. Fenotiazin
90. Fitovarroasid
91. Folbeks
92. Formiset
93. Fumagilin
94. Fumisan
95. Xarvin
96. Xlortetrasiklin